

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul X — Nr. 448

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 24 noiembrie 1998

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	LEGI ȘI DECRETE	
213.	— Lege privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.....	1-4
398.	— Decret pentru promulgarea Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.....	4
	DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
136.	— Decizie cu privire la constituționalitatea art. 6 al Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.....	5-8

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I Dispoziții generale

Art. 1. — Dreptul de proprietate publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale, asupra bunurilor care, potrivit legii sau prin natura lor, sunt de uz sau de interes public.

Art. 2. — Statul sau unitățile administrativ-teritoriale exercită posesia, folosința și dispoziția asupra bunurilor care alcătuiesc domeniul public, în limitele și în condițiile legii.

Art. 3. — (1) Domeniul public este alcătuit din bunurile prevăzute la art. 135 alin. (4) din Constituție, din cele stabilite în anexa care face parte integrantă din prezenta lege și din orice alte bunuri care, potrivit legii sau prin natura lor, sunt de uz sau de interes public și sunt dobândite de stat sau de unitățile administrativ-teritoriale prin modurile prevăzute de lege.

(2) Domeniul public al statului este alcătuit din bunurile prevăzute la art. 135 alin. (4) din Constituție, din cele prevăzute la pct. I din anexă, precum și din alte bunuri de uz sau de interes public național, declarate ca atare prin lege.

(3) Domeniul public al județelor este alcătuit din bunurile prevăzute la pct. II din anexă și din alte bunuri de uz sau de interes public județean, declarate ca atare prin hotărâre a consiliului județean, dacă nu sunt declarate prin lege bunuri de uz sau de interes public național.

(4) Domeniul public al comunelor, al orașelor și al municipiilor este alcătuit din bunurile prevăzute la pct. III din anexă și din alte bunuri de uz sau de interes public local, declarate ca atare prin hotărâre a consiliului local, dacă nu sunt declarate prin lege bunuri de uz sau de interes public național ori județean.

Art. 4. — Domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale este alcătuit din bunuri aflate în proprietatea lor și care nu fac parte din domeniul public. Asupra acestor bunuri statul sau unitățile administrativ-teritoriale au drept de proprietate privată.

Art. 5. — (1) Regimul juridic al dreptului de proprietate publică este reglementat de prezenta lege, dacă prin legi organice speciale nu se dispune altfel.

(2) Dreptul de proprietate privată al statului sau al unităților administrativ-teritoriale asupra bunurilor din domeniul

privat este supus regimului juridic de drept comun, dacă legea nu dispune altfel.

Art. 6. — (1) Fac parte din domeniul public sau privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale și bunurile dobândite de stat în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, dacă au intrat în proprietatea statului în temeiul unui titlu valabil, cu respectarea Constituției, a tratatelor internaționale la care România era parte și a legilor în vigoare la data preluării lor de către stat.

(2) Bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație.

(3) Instanțele judecătorești sunt competente să stabilească valabilitatea titlului.

CAPITOLUL II

Regimul juridic al proprietății publice

Art. 7. — Dreptul de proprietate publică se dobândește:

- a) pe cale naturală;
- b) prin achiziții publice efectuate în condițiile legii;
- c) prin expropriere pentru cauză de utilitate publică;
- d) prin acte de donație sau legate acceptate de Guvern, de consiliul județean sau de consiliul local, după caz, dacă bunul în cauză intră în domeniul public;
- e) prin trecerea unor bunuri din domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale în domeniul public al acestora, pentru cauză de utilitate publică;
- f) prin alte moduri prevăzute de lege.

Art. 8. — (1) Trecerea bunurilor din domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale în domeniul public al acestora, potrivit art. 7 lit. e), se face, după caz, prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București ori a consiliului local.

(2) Hotărârea de trecere a bunurilor poate fi atacată, în condițiile legii, la instanța de contencios administrativ competentă în a cărei rază teritorială se află bunul.

(3) Trecerea în domeniul public a unor bunuri din patrimoniul societăților comerciale, la care statul sau o unitate administrativ-teritorială este acționar, se poate face numai cu plată și cu acordul adunării generale a acționarilor societății comerciale respective. În lipsa acordului menționat, bunurile societății comerciale respective pot fi trecute în domeniul public numai prin procedura exproprierii pentru cauză de utilitate publică și după o justă și prealabilă despăgubire.

Art. 9. — (1) Trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unei unități administrativ-teritoriale se face la cererea consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, după caz, prin hotărâre a Guvernului.

(2) Trecerea unui bun din domeniul public al unei unități administrativ-teritoriale în domeniul public al statului se face, la cererea Guvernului, prin hotărâre a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local.

Art. 10. — (1) Dreptul de proprietate publică încetează, dacă bunul a pierit ori a fost trecut în domeniul privat.

(2) Trecerea din domeniul public în domeniul privat se face, după caz, prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, dacă prin Constituție sau prin lege nu se dispune altfel.

(3) Hotărârea de trecere a bunului în domeniul privat poate fi atacată în condițiile art. 8 alin. (2).

Art. 11. — (1) Bunurile din domeniul public sunt inalienabile, inesizabile și imprescriptibile, după cum urmează:

- a) nu pot fi înstrăinate; ele pot fi date numai în administrare, concesionate sau închiriate, în condițiile legii;
- b) nu pot fi supuse executării silite și asupra lor nu se pot constitui garanții reale;

c) nu pot fi dobândite de către alte persoane prin uzucapiune sau prin efectul posesiei de bună-credință asupra bunurilor mobile.

(2) Actele juridice încheiate cu încălcarea prevederilor alin. (1) privind regimul juridic al bunurilor din domeniul public sunt lovite de nulitate absolută.

Art. 12. — (1) Bunurile din domeniul public pot fi date, după caz, în administrarea regiilor autonome, a prefecturilor, a autorităților administrației publice centrale și locale, a altor instituții publice de interes național, județean sau local.

(2) Darea în administrare se realizează, după caz, prin hotărâre a Guvernului sau a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local.

(3) Titularul dreptului de administrare poate să posedă, să folosească bunul și să dispună de acesta, în condițiile actului prin care i-a fost dat bunul în administrare. Dreptul de administrare va putea fi revocat numai dacă titularul său nu-și exercită drepturile și nu-și execută obligațiile născute din actul de transmitere.

(4) În litigiile privitoare la dreptul de administrare, în instanță titularul acestui drept va sta în nume propriu. În litigiile referitoare la dreptul de proprietate asupra bunului, titularul dreptului de administrare are obligația să arate instanței cine este titularul dreptului de proprietate, potrivit prevederilor Codului de procedură civilă. Titularul dreptului de administrare răspunde, în condițiile legii, pentru prejudiciile cauzate ca urmare a neîndeplinirii acestei obligații. De asemenea, neîndeplinirea acestei obligații poate atrage revocarea dreptului de administrare.

(5) În litigiile prevăzute la alin. (4), statul este reprezentat de Ministerul Finanțelor, iar unitățile administrativ-teritoriale, de către consiliile județene, de Consiliul General al Municipiului București sau de consiliile locale, care dau mandat scris, în fiecare caz, președintelui consiliului județean sau primarului. Acesta poate desemna un alt funcționar de stat sau un avocat care să-l reprezinte în fața instanței.

(6) Dispozițiile alin. (4) și (5) sunt aplicabile și în litigiile privitoare la dreptul de concesiune, închiriere sau la dreptul de proprietate asupra bunurilor concesionate sau închiriate.

Art. 13. — (1) Servituțile asupra bunurilor din domeniul public sunt valabile numai în măsura în care aceste servituți sunt compatibile cu uzul sau interesul public căruiia îi sunt destinate bunurile afectate.

(2) Servituțile valabil constituite anterior intrării bunului în domeniul public se mențin în condițiile prevăzute la alin. (1).

Art. 14. — (1) Închirierea bunurilor proprietate publică al statului sau a unităților administrativ-teritoriale se aprobă, după caz, prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean, a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, iar contractul de închiriere va cuprinde clauze de natură să asigure exploatarea bunului închiriat, potrivit specificului acestuia.

(2) Contractul de închiriere se poate încheia, după caz, cu orice persoană fizică sau juridică, română sau străină, de către titularul dreptului de proprietate sau de administrare.

Art. 15. — Concesionarea sau închirierea bunurilor proprietate publică se face prin licitație publică, în condițiile legii.

Art. 16. — (1) Sumele încasate din închirierea sau din concesionarea bunurilor proprietate publică se fac, după caz, venit la bugetul de stat sau la bugetele locale.

(2) În cazul în care contractul de închiriere se încheie de către titularul dreptului de administrare, acesta are dreptul să încaseze din chirie o cotă-parte între 20–50%, stabilită, după caz, prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean, a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local prin care s-a aprobat închirierea.

Art. 17. — Statul și unitățile administrativ-teritoriale pot da imobile din patrimoniul lor, în folosință gratuită, pe termen limitat, persoanelor juridice fără scop lucrativ, care

desfășoară activitate de binefacere sau de utilitate publică, ori serviciilor publice.

CAPITOLUL III Dispoziții finale

Art. 18. — Evidența contabil-financiară a bunurilor care alcătuiesc domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale se ține distinct în contabilitate, potrivit normelor metodologice elaborate de Ministerul Finanțelor și aprobate prin hotărâre a Guvernului.

Art. 19. — (1) Inventarul bunurilor din domeniul public se întocmește în termen de 9 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) În termen de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Departamentul pentru Administrație Publică Locală va elabora, pe baza propunerilor consiliilor județene, ale Consiliului General al Municipiului București sau ale consiliilor locale, după caz, normele tehnice pentru întocmirea inventarului, pe care le va supune spre aprobare Guvernului.

Art. 20. — (1) Inventarul bunurilor din domeniul public al statului se întocmește, după caz, de ministere, de celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și de autoritățile publice centrale care au în administrare asemenea bunuri.

(2) Centralizarea inventarului menționat la alin. (1) se realizează de către Ministerul Finanțelor și se supune spre aprobare Guvernului.

Art. 21. — (1) Inventarul bunurilor care alcătuiesc domeniul public al unităților administrativ-teritoriale se întocmește, după caz, de comisii special constituite, conduse de președinții consiliilor județene, respectiv de primarul general al municipiului București sau de primari.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 14 septembrie 1998, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
ULM SPINEANU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 14 septembrie 1998, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
ANDREI CHILIMAN

București, 17 noiembrie 1998.
Nr. 213.

ANEXĂ

LISTA

cuprinzând unele bunuri care alcătuiesc domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale*)

I. Domeniul public al statului este alcătuit din următoarele bunuri:

1. bogățiile de orice natură ale subsolului, în stare de zăcământ;

2. spațiul aerian;

3. apele de suprafață, cu albiile lor minore, malurile și cuvetele lacurilor, apele subterane, apele maritime interioare, faleza și plaja mării, cu bogățiile lor naturale și cu potențialul energetic valorificabil, marea teritorială și fundul apelor maritime, căile navigabile interioare;

4. pădurile și terenurile destinate împăduririi, cele care servesc nevoilor de cultură, de producție ori de administrație silvică, iazurile, albiile pâraielor, precum și terenurile neproductive incluse în amenajamentele silvice, care fac parte din fondul forestier național și nu sunt proprietate privată;

(2) Inventarele întocmite potrivit prevederilor alin. (1) se însușesc, după caz, de consiliile județene, de Consiliul General al Municipiului București sau de consiliile locale.

(3) Inventarele astfel însușite se centralizează de consiliul județean, respectiv de Consiliul General al Municipiului București, și se trimit Guvernului, pentru ca, prin hotărâre, să se ateste apartenența bunurilor la domeniul public județean sau de interes local.

Art. 22. — Ministerele, celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile publice centrale, consiliile județene, Consiliul General al Municipiului București și consiliile locale, după caz, sunt obligate să facă înregistrarea operațiunilor de modificare a regimului juridic al bunurilor din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale.

Art. 23. — Litigiile cu privire la delimitarea domeniului public al statului, județelor, comunelor, orașelor sau al municipiilor sunt de competența instanțelor de contencios administrativ.

Art. 24. — În termen de 30 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Ministerul Finanțelor va elabora normele metodologice prevăzute la art. 18, pe care le va supune spre aprobare Guvernului.

Art. 25. — În accepțiunea prezentei legi, prin sintagma *domeniu public*, cuprinsă în art. 477 din Codul civil, se înțelege domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, după caz.

Art. 26. — În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul va elabora un proiect de lege privind restituirea în natură sau în echivalent a imobilelor preluate în mod abuziv de stat în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989.

Art. 27. — Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României. Pe aceeași dată se abrogă orice dispoziție contrară.

*) Enumerarea din prezenta anexă are un caracter exemplificativ.

11. tunelele și casetele de metrou, precum și instalațiile aferente acestuia;

12. drumurile naționale — autostrăzi, drumuri expres, drumuri naționale europene, principale, secundare;

13. canalele navigabile, cuvetele canalului, construcțiile hidrotehnice aferente canalului, ecluzele, apărările și consolidările de maluri și de taluzuri, zonele de siguranță de pe malurile canalului, drumurile de acces și teritoriile pe care sunt realizate acestea;

14. rețelele de transport al energiei electrice;

15. spectre de frecvență și rețelele de transport și de distribuție de telecomunicații;

16. canalele magistrale și rețelele de distribuție pentru irigații, cu prizele aferente;

17. conductele de transport al țițeiului, al produselor petroliere și al gazelor naturale;

18. lacurile de acumulare și barajele acestora, în cazul în care activitatea de producere a energiei electrice este racordată la sistemul energetic național, sau cele cu tranșe pentru atenuarea undelor de viitură;

19. digurile de apărare împotriva inundațiilor;

20. lucrările de regularizare a cursurilor de ape;

21. cantoanele hidrotehnice, stațiile hidrologice, meteorologice și de calitate a apelor;

22. porturile maritime și fluviale, civile și militare — terenurile pe care sunt situate acestea, diguri, cheiuri, pereuri și alte construcții hidrotehnice pentru acostarea navelor și pentru alte activități din navigația civilă, bazine, acvatorii și șenale de acces, drumuri tehnologice în porturi, monumente istorice aflate în porturi, cheiuri și pereuri situate pe malul căilor navigabile, în afara incintelor portuare destinate activităților de navigație;

23. terenurile destinate exclusiv instrucției militare;

24. pichetele de grăniceri și fortificațiile de apărare a țării;

25. pistele de decolare, aterizare, căile de rulare și platformele pentru îmbarcare-debarcare situate pe acestea și terenurile pe care sunt amplasate;

26. statuile și monumentele declarate de interes public național;

27. ansamblurile și siturile istorice și arheologice;

28. muzeele, colecțiile de artă declarate de interes public național;

29. terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea: Parlamentul, Președinția, Guvernul, ministerele și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și instituțiile publice subordonate acestora; instan-

tele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea; unități ale Ministerului Apărării Naționale și ale Ministerului de Interne, ale serviciilor publice de informații, precum și cele ale Direcției generale a penitenciarelor; serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și prefecturile, cu excepția celor dobândite din venituri proprii extrabugetare, care constituie proprietatea privată a acestora.

II. Domeniul public județean este alcătuit din următoarele bunuri:

1. drumurile județene;

2. terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea consiliul județean și aparatul propriu al acestuia, precum și instituțiile publice de interes județean, cum sunt: biblioteci, muzee, spitale județene și alte asemenea bunuri, dacă nu au fost declarate de uz sau interes public național sau local;

3. rețelele de alimentare cu apă realizate în sistem zonal sau microzonal, precum și stațiile de tratare cu instalațiile, construcțiile și terenurile aferente acestora.

III. Domeniul public local al comunelor, orașelor și municipiilor este alcătuit din următoarele bunuri:

1. drumurile comunale, vicinale și străzile;

2. piețele publice, comerciale, târgurile, oboarele și parcurile publice, precum și zonele de agrement;

3. lacurile și plajele care nu sunt declarate de interes public național sau județean;

4. rețelele de alimentare cu apă, canalizare, termoficare, gaze, stațiile de tratare și epurare a apelor uzate, cu instalațiile, construcțiile și terenurile aferente;

5. terenurile și clădirile în care își desfășoară activitatea consiliul local și primăria, precum și instituțiile publice de interes local, cum sunt: teatrele, bibliotecile, muzeele, spitalele, policlinicile și altele asemenea;

6. locuințele sociale;

7. statuile și monumentele, dacă nu au fost declarate de interes public național;

8. bogățiile de orice natură ale subsolului, în stare de zăcământ, dacă nu au fost declarate de interes public național;

9. terenurile cu destinație forestieră, dacă nu fac parte din domeniul privat al statului și dacă nu sunt proprietatea persoanelor fizice ori a persoanelor juridice de drept privat;

10. cimitirele orașenești și comunale.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

pentru promulgarea Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia

În temeiul art. 77 alin. (1) și al art. 99 alin. (1) din Constituția României,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se promulgă Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia și se dispune publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
EMIL CONSTANTINESCU

București, 14 noiembrie 1998.
Nr. 398.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIE****cu privire la constituționalitatea art. 6 al Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia**

Prin Adresa nr. 74 din 16 septembrie 1998, trimisă de secretarul general al Senatului, Curtea Constituțională a fost sesizată, în vederea declanșării controlului de constituționalitate în temeiul dispozițiilor art. 144 lit. a) din Constituție, de un grup de 26 de senatori, și anume: Mihail Grama, Teodor Câmpean, Ioan Băraș, Marin Nicolai, Nicolae Zavici, Mircea Ioan Popa, Ulm Nicolae Spineanu, Petru Caraman, Petru Juravlea, Florin Bogdan, George Achim, Laurențiu Ulici, Dan Amedeu Lăzărescu, Șerban-Mati-Bujorel Dinu Sândulescu, Andreiu Oprea, Iosif Csapó, Béla Markó, Valentin-Zoltan Puskas, Németh Csaba, Iuliu Lörinczi, Seres Dénes, Attila Verestóy, Victor Fuior, Justin Tambozi, Ioan Burghilea și Corneliu Turianu, cu privire la constituționalitatea art. 6 al Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.

La data de 29 septembrie 1998 s-a înregistrat la Curtea Constituțională o scrisoare semnată de domnul senator Corneliu Turianu, prin care sunt supuse atenției președintelui Curții unele considerații suplimentare în sprijinul obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 din legea anterior menționată.

Secretarul general al Senatului a înaintat Curții Constituționale, printr-o adresă din 20 octombrie 1998, solicitările de retragere a semnăturii de pe sesizarea de neconstituționalitate, formulate de 2 dintre cei 26 de senatori, și anume domnii Victor Fuior și Justin Tambozi.

Prin obiecția de neconstituționalitate se solicită să se constate că Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia „nu poate fi legitimată, ca urmare a neconformității articolului 6 al legii cu prevederile Constituției”. Totodată se solicită Curții să se pronunțe și asupra celorlalte prevederi legale de care „dispoziția legală nu poate fi disociată”.

În motivarea obiecției formulate se arată că prevederile legale atacate sunt neconstituționale pentru următoarele motive:

„Verificarea constituționalității unui act normativ se face în raport cu Constituția în vigoare”, însă dispoziția legală atacată prevede că „valabilitatea titlului de proprietate al statului” dobândit în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989 „nu se raportează la Constituția din 1991”.

Dispozițiile art. 6 din lege sunt neconstituționale pentru că ele legitimează conformitatea efectelor actelor de naționalizare sau de expropriere din anii 1948–1989 cu Constituția din anul 1991.

Se susține, în continuare, că „valabilitatea titlului de proprietate al statului nu se raportează”, în speță, la Constituția din anul 1991, ci la actele normative, „inclusiv constituțiile succesive emise în perioada comunistă”. Actele de naționalizare inițiate în anul 1948 au avut ca efect etatizarea proprietății, iar o dată cu aceasta nu s-a mai utilizat nici în legislație, nici în opinia juridică noțiunea de domeniu public sau privat.

Așa fiind, consideră autorii sesizării, nu este constituțional să se legitimeze valabilitatea titlului de proprietate al statului „după cum a fost sau nu în acord cu legislația comunistă”.

De asemenea, se arată că, în calitate sa de garant al supremației Constituției în vigoare și nu a altora anterioare, Curtea Constituțională poate exercita controlul de constituționalitate numai asupra legilor în vigoare. „Este o condiție de admisibilitate întemeiată pe prevederile art. 145 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora deciziile Curții Constituționale

nu au efecte decât pentru viitor, ceea ce exclude, prin definiție, ca asemenea decizii să-și poată extinde efectele asupra unor dispoziții legale, implicit abrogate, deci pe trecut”.

Sesizarea conține și alte argumente care însă au conotații politice sau vizează politica legislativă ori norme de tehnică legislativă. Astfel, se afirmă că repunerea foștilor proprietari în situația anterioară nu poate fi „soluționată prin introducerea controversatului art. 6 în cuprinsul unei legi-cadru” cum este legea atacată, „ci numai prin intervenția unor acte legislative cu aplicabilitate specială”, cu caracter reparatoriu.

În conformitate cu dispozițiile art. 19 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului asupra obiecției de neconstituționalitate.

Președintele Senatului, în punctul său de vedere, consideră că sesizarea „este neîntemeiată, întrucât din conținutul contestației nu rezultă aspecte de neconstituționalitate a art. 6 al legii, nemulțumirea contestatarilor limitându-se la critici cu privire la o dreaptă reglementare”, iar aspectele ridicate nu sunt de natură să încalce vreo prevedere constituțională și deci „nu pot intra în competența Curții Constituționale, competență reglementată de art. 144 lit. a) din Constituție și de art. 13 alin. (1) lit. A.a) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale”. În final se precizează că autorii sesizării nu au invocat în cuprinsul acesteia vreun text constituțional care să fie încălcat de art. 6 din legea contestată.

În punctul de vedere al Guvernului se arată, în esență, următoarele:

— deși se invocă neconstituționalitatea dispozițiilor art. 6 din legea atacată, „autorii sesizării nu indică textele din Constituție în raport cu care ar trebui să se verifice preținsa neconstituționalitate a art. 6”, iar critica de neconstituționalitate „este imprecisă, abstractă” și motivele sesizării „sunt în realitate divagații politice și istorice”;

— se creează o gravă confuzie între competența Curții Constituționale și competența instanțelor judecătorești în ceea ce privește aprecierea legilor anterioare Constituției, prin care bunurile au fost preluate de stat în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989;

— valabilitatea titlului de proprietate al statului nu poate fi verificată decât în raport cu reglementările existente la data nașterii acestui titlu, deoarece numai așa se respectă principiul neretroactivității legilor; rezultă că art. 6 din lege este în deplină concordanță cu art. 15 din Constituția României;

— dacă raportarea s-ar face la Constituția din anul 1991, s-ar ajunge la concluzia absurdă că toate bunurile preluate de stat după 6 martie 1945, prin moduri specifice proprietății socialiste, sunt deținute de stat fără un titlu valabil;

— autorii sesizării împărtășesc o concepție radicală, nihilistă, în materia proprietății statului, susținând că toate bunurile preluate de stat în perioada 1945–1989 trebuie considerate ca fiind preluate fără titlu, pentru simplul motiv că reglementările în vigoare la data preluării erau comuniste;

— prevederile din art. 6 privind competența instanțelor judecătorești de a stabili valabilitatea titlului de proprietate al statului sunt constituționale atât în raport cu art. 15, cât

și cu art. 125 din legea fundamentală, care stabilește plenitudinea de jurisdicție a instanțelor judecătorești;

— Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia nu este decât o lege-cadru care atinge tangențial problema restituirii imobilelor, astfel încât să permită stabilirea corectă a domeniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale; această lege nu închide calea reparațiilor prin legi speciale.

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere.

În temeiul prevederilor art. 54 din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, în scopul soluționării obiecției s-a solicitat opinia domnului academician profesor doctor docent Ion Filipescu, care, în esență, consideră că dispozițiile art. 6 din legea atacată sunt neconstituționale numai în măsura în care textul stabilește că bunurile intrate în proprietatea statului în perioada avută în vedere aparțin domeniului public, înlăturându-se astfel posibilitatea reparației abuzurilor, și în măsura în care noțiunea „cu titlu valabil” nu este precis determinată, fiind pusă alături de formularea „cu respectarea Constituției, a tratatelor internaționale la care România era parte și a legilor în vigoare la data preluării lor de către stat”, ceea ce ar putea crea impresia că sunt noțiuni ori situații diferite sau condiții diferite care trebuie îndeplinite.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

ținând seama de obiecția de neconstituționalitate formulată, de punctele de vedere comunicate, de referatul științific elaborat la cererea sa, de raportul întocmit de judecătorul raportor, precum și de prevederile art. 6 din Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, raportate la dispozițiile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

1. Luând în dezbateră competența Curții Constituționale de a soluționa obiecția de neconstituționalitate cuprinsă în sesizarea sprijinită, la data dezbaterilor, de numai 24 de senatori, Plenul Curții a decis, cu o majoritate de 5 voturi, că aceasta este competentă să rezolve sesizarea, dat fiind că aprecierea constituționalității și a legalității actului de sesizare a Curții are în vedere momentul înregistrării sesizării, iar nu un moment ulterior. S-a considerat că, în această privință, nu-și poate găsi aplicarea principiul disponibilității, întrucât acesta este propriu procesului civil, iar nu unei proceduri de drept public, cum este aceea a soluționării obiecției de neconstituționalitate.

2. Textul art. 6 din Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, la care se referă obiecția de neconstituționalitate, este următorul:

„(1) Fac parte din domeniul public sau privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale și bunurile dobândite de stat în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, dacă au intrat în proprietatea statului, în temeiul unui titlu valabil, cu respectarea Constituției, a tratatelor internaționale la care România era parte și a legilor în vigoare la data preluării lor de către stat.

(2) Bunurile preluate de stat fără un titlu valabil, inclusiv cele obținute prin vicierea consimțământului, pot fi revendicate de foștii proprietari sau de succesorii acestora, dacă nu fac obiectul unor legi speciale de reparație.

(3) Instanțele judecătorești sunt competente să stabilească valabilitatea titlului.”

3. În temeiul art. 3 alin. (2) și al art. 17 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională constată că este competentă să soluționeze fondul sesizării de neconstituționalitate, care i-a fost înaintată cu respectarea prevederilor art. 144 lit. a) din Constituție.

4. Invocând neconstituționalitatea art. 6 din lege în întregul său, pentru motivul că prevederile acestuia „nu sunt conforme și nici compatibile cu normele constituționale”, autorii obiecției nu indică nici un text ori principiu al Constituției care ar fi încălcat prin dispozițiile menționate ale legii.

Având în vedere prevederile art. 12 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea consideră că nu este cazul ca lipsa precizării exacte a unor texte ori principii constituționale încălcate să fie asimilată, în soluționarea sesizării de față, cu lipsa de motivare în drept, care ar atrage, potrivit practicii constante a Curții, respingerea sesizării (a se vedea, de pildă, deciziile nr. 5/1992, nr. 392/1997 și nr. 412/1997).

Într-adevăr, astfel cum va rezulta din analiza principalului argument adus de autorii sesizării, acesta ar putea presupune punerea în discuție a caracterului retroactiv al textului atacat, așadar a concordanței acestui text cu art. 15 alin. (2) din legea fundamentală.

5. Aprecierile cu caracter moral și politic cu referire la regimul comunist, cuprinse în sesizare, oricât ar fi de îndreptățite, nu pot servi la soluționarea de către Curtea Constituțională a obiecției de neconstituționalitate.

6. Principalul argument adus de autorii obiecției de neconstituționalitate a art. 6 din Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia pornește de la opinia că prin acest text se legitimează valabilitatea titlului de proprietate al statului, după cum acest titlu a fost sau nu în acord cu legislația comunistă. Ar fi, în alți termeni, în cadrul acestei opinii — căreia i se rialiază autorul referatului științific — să se recunoască, printr-o lege actuală, existența unor efecte ale anumitor reglementări — caracterizate ca nedrepte, imorale sau abuzive — din perioada comunistă, ceea ce ar echivala cu legitimarea, prin legea nouă, a acestor măsuri. În continuarea și dezvoltarea acestui argument, în referatul științific se pune întrebarea „dacă o lege actuală poate declara ca valabile pentru viitor efecte ale naționalizărilor ori ale confiscărilor anterioare contrare Constituției”. Și, în fine, ca o concluzie a referatului, care nu face decât să explicitizeze principalele argumente cuprinse în sesizarea de neconstituționalitate: „dacă art. 6 menționat legitimează trecutul, înseamnă că are efect retroactiv, deoarece se aplică trecutului”.

7. Examinarea cuprinsului art. 6 din lege duce la concluzia că textul respectiv nu are nici scopul și nici efectul de a „legitima” reglementări din trecut și nu poate avea în nici un fel caracter retroactiv.

Într-adevăr, pornind de la constatarea existenței în patrimoniul statului a unor bunuri dobândite, în perioada comunistă, prin acte juridice valabile în raport cu reglementările atunci în vigoare, textul art. 6 din lege nu face decât să declare apartenența acelor bunuri la unul dintre domeniile pe care legea le reglementează dând expresie art. 135 din Constituție. În alți termeni, reglementarea pe care o consacra art. 6 al legii pornește de la constatarea că, în lumina principiilor juridice ce pot fi luate în discuție, ca și a situației concrete existente în domeniul proprietății asupra bunurilor la care se referă autorii obiecției de neconstituționalitate, aceste bunuri aparțin, în proprietate, statului român, dacă au fost dobândite cu respectarea condițiilor enumerate de textul examinat. Iar constatarea unei asemenea realități nu înseamnă nicidecum „legitimarea” unor moduri de dobândire ce contravin în prezent principiilor constituționale.

Dacă simpla recunoaștere a dreptului de proprietate — publică sau privată — a statului asupra bunurilor dobândite prin naționalizare, expropriere etc. ar echivala cu „legitimarea” neconstituțională a efectelor unor reglementări abuzive, atunci ar însemna că sunt neconstituționale și Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, precum și Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului. Ar fi, totodată, contrare Constituției și toate legile care, în viitor, ar dispune restituiri de bunuri ori plata de despăgubiri în folosul foștilor proprietari. Aceasta deoarece o lege care dispune retrocedarea unor imobile nu poate să nu pornească de la premisa că bunurile ce se restituie sau pentru care se plătesc despăgubiri au aparținut statului.

Tocmai de aceea — astfel cum a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 73/1995 — trebuie să se recunoască statului dreptul de a hotărî neîngrădit asupra regimului juridic al bunurilor intrate în patrimoniul său în baza unor titluri conforme cu legislația existentă în momentul dobândirii lor, precum și de a stabili modul în care — prin restituire în natură, prin plata unor despăgubiri sau în orice altă modalitate — foștii proprietari sau mostenitorii acestora vor beneficia de reparații pentru prejudiciile suferite prin aplicarea unor prevederi legislative în perioada 6 martie 1945 — 22 decembrie 1989.

Această prerogativă a statului este pe deplin compatibilă cu competența instanțelor judecătorești de a stabili, în baza art. 6 alin. (3) din lege, în fiecare caz în parte, valabilitatea titlului de preluare, ceea ce este în deplină concordanță cu prevederile art. 21 și 125 din Constituție.

8. Condițiile pe care art. 6 din Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia le prevede pentru ca un bun să aparțină domeniului public sau privat al statului ori al unităților administrativ-teritoriale sunt precizate în lege, pentru prima dată, în ceea ce privește aceste categorii de bunuri; aceste condiții sunt în deplin acord cu jurisprudența Curții Constituționale, ca și cu legislația din perioada în care a avut loc dobândirea de către stat a bunurilor respective. Ele corespund totodată reglementărilor în baza cărora s-au retrocedat deja ori au fost stabilite despăgubiri pentru bunurile trecute în proprietatea statului (sau, după caz, în proprietatea cooperatist-agricolă).

Enumerarea în art. 6 al legii a acestor condiții acoperă în totalitate dobândirea de bunuri de către stat „cu titlu”, adică în condițiile respectării cadrului legal din momentul respectiv. Cea mai mare parte a bunurilor intrate în patrimoniul statului a fost creată ori dobândită ca urmare a activității economice din întreprinderile statului. Asemenea dobândiri sunt și ele avute în vedere prin enumerarea condițiilor cuprinse în art. 6. Contestarea validității intrării în proprietatea statului a unor bunuri în condițiile enumerate la art. 6 din lege duce, fără nici un temel, la golirea de conținut a patrimoniului statului, de vreme ce în această enumerare sunt cuprinse, neîndoind, toate modurile de dobândire a dreptului de proprietate al statului în perioada avută în vedere de lege.

9. Astfel cum s-a mai arătat, prevederile art. 6 din lege sunt în deplin acord cu jurisprudența Curții Constituționale în materia trecerii în proprietatea statului, prin naționalizare, expropriere ori în virtutea altor moduri reglementate prin lege, a unor bunuri aparținând proprietății private, în perioada regimului comunist.

Într-adevăr, prin Decizia nr. 3/1993, Curtea a stabilit că prevederile constituționale actuale nu pot avea drept urmare desființarea unui drept de proprietate constituit anterior intrării în vigoare a Constituției, dispozițiile acesteia aplicându-se numai în ceea ce privește regimul dreptului respectiv.

Ulterior, prin Decizia nr. 73/1995 s-a statuat în sensul că, în ceea ce privește soluționarea conflictului legilor în timp, legea posteroară nu poate, fără a avea caracter retroactiv, să aducă atingere modalității în care legea anterioară a constituit dreptul respectiv, modalitate guvernată de principiul *tempus regit actum*.

În consecință, chiar dacă naționalizarea sau alte moduri prin care, sub imperiul unor legi anterioare, a luat naștere dreptul de proprietate al statului nu sunt corespunzătoare prevederilor Constituției, dreptul subiectiv de proprietate al statului, constituit potrivit reglementărilor legale anterioare actualei legi fundamentale, nu este stins ca efect al intrării în vigoare a acesteia, independent de modificările aduse regimului juridic al proprietății.

Așa fiind, se arată în decizia menționată a Curții, dreptul fostului proprietar de a i se restitui imobilul se naște în viitor, prin aplicarea prevederilor legale care îi reconstituie acest drept. Prevederile privind garantarea și ocrotirea proprietății, potrivit art. 41 din Constituție, se aplică numai după reconstituirea sau constituirea dreptului de proprietate.

Cu toate acestea, în cazul imobilelor preluate de stat fără titlu, dreptul de proprietate al persoanei fizice nu a fost legal desființat, iar statul nu a devenit proprietar (Decizia Curții Constituționale nr. 73/1995).

10. Cu privire la cuprinsul art. 6 din lege, avut în vedere prin obiecția de neconstituționalitate, este evident că acesta nu poate fi considerat ca având caracter retroactiv, de vreme ce se referă la apartenența unor bunuri la domeniul ce nu au existat anterior Constituției din anul 1991. Tot asemenea, textul alin. (1) nu poate avea nici efectul de a face imposibilă, în viitor, retrocedarea bunurilor intrate în proprietatea statului cu titlu. În primul rând, cuprinsul art. 6 alin. (1) nu se ocupă în nici un fel de retrocedarea bunurilor dobândite de stat în temeiul unui titlu valabil, căci un asemenea titlu putea fi reprezentat, de pildă, de un contract de vânzare-cumpărare ori de dobândirea unei succesiuni vacante etc., adică de acte juridice care nu au nimic abuziv ori imoral.

Pe de altă parte — se susține prin referatul științific alcătuit la solicitarea Curții — pentru bunurile ce fac parte, în sensul art. 6 din lege, din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, repararea abuzurilor din trecut este imposibilă și pentru că aceste bunuri sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile; reparația s-ar putea face, așadar, numai pentru bunurile din domeniul privat.

Acest punct de vedere nu poate fi reținut. În primul rând, dacă ar exista un asemenea obstacol, acesta ar privi numai restituirea în natură, iar nu și reparația prin echivalent. În al doilea rând — și este un aspect esențial — trebuie reținut că legea reglementează modul de trecere a unui bun din domeniul public în cel privat, prin hotărâre a Guvernului ori, după caz, a consiliului județean (art. 10 din lege). Așa fiind, deoarece restituirea în natură foștilor proprietari a unor asemenea bunuri ar urma să fie stabilită prin lege, ea ar urma să fie asimilată, pentru bunurile ce aparțin domeniului public al statului, cu o prealabilă trecere a bunului respectiv în domeniul privat. În mod asemănător se vor putea găsi soluții și pentru bunurile care, făcând obiectul proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, ar urma să fie restituite foștilor proprietari.

Așadar, simpla apartenență a unui bun la domeniul public nu poate fi un obstacol pentru restituirea lui în natură vechiului proprietar și, cu atât mai puțin, pentru despăgubirea acestuia prin echivalent.

Așa fiind, concluzia cuprinsă în sesizarea de neconstituționalitate, potrivit căreia bunurile indicate la art. 6 din lege nu mai pot fi restituite foștilor proprietari ori că restituirea nu mai este dorită de legiuitor (care se va limita la restituirea celor dobândite de stat fără titlu), reprezintă exclusiv rezultatul unor supoziții fără nici un suport în substanța reglementării. Faptul că art. 26 din lege stabilește obligația Guvernului de a elabora proiectul unei legi de restituire în natură sau în echivalent a imobilelor preluate în mod abuziv (iar nu a tuturor imobilelor, deci și a acelor preluate altfel decât abuziv) poate avea în vedere faptul că, în sens larg, naționalizarea și alte moduri de trecere a unor bunuri aparținând particularilor în proprietatea statului au caracter abuziv (chiar în prezența unor titluri „valabile”) sau poate însemna doar o prioritate pe care legea o reglementează în ceea ce privește restituirea bunurilor respective.

În fine, alin. (2) și (3) ale art. 6 consacră, pe de o parte, competența instanțelor judecătorești în soluționarea acțiunilor în revendicare privind imobile preluate fără titlu, inclusiv prin violență, iar pe de altă parte, recunoașterea competenței instanțelor de a stabili validitatea titlului de trecere a unor bunuri în proprietatea statului, fără de care nu le poate fi recunoscută competența de a statua în acțiunile de revendicare.

În această problemă Curtea Constituțională s-a pronunțat (prin Decizia nr. 112/1995) în același sens, hotărând că revine instanțelor judecătorești să stabilească dacă, în regimul reglementărilor legale de la data dobândirii bunului, acesta a putut trece în proprietatea statului sau dacă, în

lipsa unui titlu legal, o asemenea dobândire a proprietății nu a avut loc niciodată.

Oricum, chestiunile referitoare la reglementarea prin legi viitoare a restituirii unor bunuri ori a acordării unor despăgubiri pentru pagubele suferite de foștii proprietari nu țin de constituționalitatea textelor la care se referă obiecția de neconstituționalitate.

11. În sesizarea de neconstituționalitate se susține, de asemenea, că repunerea foștilor proprietari în situația anterioară ar urma să fie reglementată prin acte normative speciale, iar nu prin Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, care are caracterul unei legi-cadru.

În legătură cu această susținere Curtea reține că stabilirea cuprinsului unei legi, așadar alegerea reglementărilor ce o compun, nu este o chestiune de constituționalitate, ci, cel mult, una de tehnică legislativă. În acest domeniu legiuitorul este, desigur, suveran.

De altfel, chiar și în ipoteza în care Curtea Constituțională ar considera că unele prevederi ale legii de față ar fi mai potrivite în cuprinsul unei legi viitoare, ea nu ar putea nicidecum să elimine din lege un text sau altul spre a fi cuprins într-o reglementare ce s-ar da cu o altă ocazie. Aceasta, deoarece Curtea nu se poate substitui legiuitorului.

12. Autorii sesizării exprimă, tot astfel, opinia că începutul perioadei ce trebuie avută în vedere, în ceea ce privește trecerea imobilelor în proprietatea statului, ar începe de la 30 decembrie 1947, iar nu — așa cum se prevede în lege — de la 6 martie 1945. Este însă evident că, în afara oricăror considerații teoretice ori practice, nu este în atribuția Curții de a hotărî modificarea textelor legii supuse controlului de constituționalitate, pentru că în acest fel s-ar substitui legiuitorului, încălcând dispozițiile art. 58 alin. (1) din Constituție și ale art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, republicată.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. a) din Constituție, precum și al art. 2, al art. 13 alin. (1) lit. A.a), al art. 17 și următoarele din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE :

Constată că prevederile art. 6 din Legea privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia sunt constituționale.

Definitivă și obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României.

Deliberarea a avut loc la data de 21 octombrie 1998 și la ea au participat: Lucian Mihai, președinte, Costică Bulai, Constantin Doldur, Gábor Kószokár, Ioan Muraru, Nicolae Popa, Lucian Stângu, Florin Bucur Vasilescu și Romul Petru Vonica, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

LUCIAN MIHAI

Magistrat asistent-șef,
Claudia Miu

București, 21 octombrie 1998.
Nr. 136.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2-4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București,
Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 211.57.30.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 668.55.58 și 335.01.11/4028.